

هشدار درباره بارش‌های فراتر از نرمال پاییز

مخاطرات ال‌نینو برای ایران

کارشناسان هواشناسی و محیط‌زیست پیش‌بینی می‌کنند در پاییز امسال به‌ویژه در مناطق زاگرس و دامنه‌های جنوبی البرز با بارش‌های فراتر از نرمال همراه خواهد بود و بنابراین از هم اکنون باید نسبت به خطر آب‌گرفتگی، فرسایش خاک، زمین‌لغزش و فشار بر بخش کشاورزی حساسیت و برنامه‌ریزی لازم را داشت.

به گزارش ایرنا، نشست تخصصی «عصرانه بهره‌وری» با بررسی پیامدهای پدیده ال‌نینو بر منابع آب، منابع طبیعی و کشاورزی در حالی با حضور جمعی از متخصصان حوزه هواشناسی، منابع طبیعی و اقلیم برگزار شد که در آن احتمال وقوع یک ال‌نینوی بسیار قوی در امسال داده شد.

در این نشست نیازعلی ابراهیمی پاک، عضو هیات علمی موسسه تحقیقات خاک و آب با اشاره به اهمیت بررسی ابعاد مختلف پدیده ال‌نینو، هدف از برگزاری این جلسه را دستیابی به جمع‌بندی علمی و تدوین توصیه‌های سیاستی برای ارائه به نهادهای تصمیم‌گیر کشور عنوان کرد.

وی گفت: با توجه به هم‌زمانی تشدید تغییرات اقلیمی و افزایش آسیب‌پذیری سرزمینی در ایران، لازم است پدیده ال‌نینو از منظر منابع آب، منابع طبیعی، سیلاب‌ها و کشاورزی به‌صورت جامع بررسی شود تا نتایج آن در قالب گزارش‌های تحلیلی و سیاستی در اختیار دستگاه‌های مسئول قرار گیرد.

■ **پیش‌بینی «سوپر ال‌نینو»**

در ادامه این نشست، پرویز رضازاده، مشاور امور پیش‌بینی سازمان هواشناسی، با تشریح سازوکار پدیده ال‌نینو و نقش دورپیوندهای اقلیمی، اظهارکرد: بر اساس خروجی مدل‌های جهانی، ال‌نینوی امسال می‌تواند در حد یک «سوپر ال‌نینو» ظاهر شود؛ به‌گونه‌ای که ناهنجاری دمای آب در بخش استوایی اقیانوس آرام در برخی مدل‌ها بین ۳ تا ۳.۵ درجه سلسیوس برآورد شده است.

وی افزود: هم‌راستایی برخی شاخص‌های اقلیمی از جمله QBO و MJO و همچنین وضعیت خنثی شاخص IOD، احتمال بارش‌های مناسب پاییزی را برای کشور تقویت کرده است. بر این اساس، در ماه‌های مهر، آبان و آذر، بارش‌ها در بخش‌های وسیعی از کشور به‌ویژه در زاگرس و دامنه جنوبی البرز بین ۳۰ تا ۴۰ درصد بیش از نرمال پیش‌بینی می‌شود. رضازاده با بیان اینکه بارش‌های پاییز عمده‌تا از نوع پیوسته و سیستمی هستند، تأکید کرد: این بارش‌ها برخلاف رگبارهای شدید بهاری، کمتر منجر به سیلاب‌های ناگهانی و مخرب می‌شوند، اما می‌توانند آب‌گرفتگی‌های گسترده و افزایش رواناب را به همراه داشته باشند.

وی در عین حال هشدار داد که بر اساس پیش‌بینی‌ها، از اواخر پاییز و به‌ویژه در بهمن‌ماه، احتمال وقوع وقفه بارشی و کاهش بارش به زیر حد نرمال وجود دارد.

■ **افزایش دما، تهدید پنهان کشاورزی**

مسعود گودرزی عضو هیات علمی پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری، دیگر سخنران این نشست، با تمرکز بر پیامدهای ال‌نینو برای کشاورزی و منابع طبیعی، گفت: مسئله اصلی برای ایران فقط افزایش یا کاهش بارش نیست، بلکه آنومالی‌های دمایی و جابه‌جایی زمانی و مکانی بارش‌ها نیز اهمیت تعیین‌کننده دارد.

وی افزود: افزایش دمای کشور در دهه‌های اخیر باعث تشدید تبخیر و تعرق، افزایش مصرف آب در کشاورزی، کاهش تاب‌آوری روستاها و گسترش آفات شده است. از این رو، بخش کشاورزی باید خود را با شرایط جدید اقلیمی سازگار کند.

گودرزی با اشاره به لزوم بازنگری در تقویم زراعی و الگوی کشت کشور، تصریح کرد: الگوهای کشت دهه‌های گذشته دیگر پاسخگوی شرایط امروز نیستند و باید به سمت محصولات کم‌آبر، مقاوم‌تر و دارای ارزش افزوده بالاتر حرکت کرد. وی همچنین بر ضرورت اجرای پروژه ملی «بهره‌ورسانی الگوی زمانی بارندگی در کشور» تأکید کرد.

■ **خطر زمین‌لغزش و فرسایش خاک**

نوری نیز در این نشست با تأکید بر اینکه نباید ال‌نینو را به‌طور ساده‌انگارانه معادل پربارشی سراسری دانست، اظهارکرد: اثر این پدیده در مناطق مختلف کشور یکسان نیست و بیشترین تأثیر آن به احتمال زیاد در مناطق کوهستانی و بخش‌هایی از زاگرس مشاهده خواهد شد.

وی افزود: در کنار فرصت ایجادشده برای تغذیه آبخوان‌ها و تقویت ذخایر آبی، افزایش بارش‌ها می‌تواند مخاطراتی مانند زمین‌لغزش، فرسایش خاک، گسترش گالی‌ها و تشدید ناپایداری در دامنه‌ها را نیز به‌دنبال داشته باشد؛ به‌ویژه در مناطقی مانند کرمانشاه، البرز جنوبی، گلستان و بخش‌هایی از سیستان و بلوچستان.

نوری با اشاره به اینکه ال‌نینوی امسال در بستر تغییر اقلیم و افزایش دمای جهانی رخ می‌دهد، خاطرنشان کرد: همین مسئله پیش‌بینی‌پذیری را دشوارتر و مدیریت پیامدها را پیچیده‌تر می‌کند. از این رو، کشور باید از رویکرد صرفاً واکنشی عبور کرده و به سمت مدیریت ریسک، تاب‌آوری و سازگاری بلندمدت حرکت کند.

■ **تأکید بر مدیریت آب**

در جمع‌بندی این نشست، کارشناسان بر استفاده از بارش‌های فراترمال برای تغذیه آب‌های زیرزمینی، استقرار نظام حسابداری آب و کربن، مدیریت یکپارچه حوزه‌های آبخیز، لایروبی رودخانه‌ها، بازنگری در شیوه مدیریت مخازن سدها، توسعه سامانه‌های هشدار سریع و افزایش مشارکت جوامع محلی در برنامه‌های سازگاری با تغییر اقلیم تأکید کردند.

آنان بر این باورند که کشور باید هم‌زمان برای دو چالش بزرگ، یعنی خشکسالی‌های زمّن و بارش‌های حدی، برنامه‌ریزی کند و از ظرفیت علمی موجود برای کاهش آسیب‌پذیری و افزایش آمادگی استفاده ببرد.

گروه استان‌ها

editor@smtnews.ir

© SMT News ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

۱۵ شهریور ۱۴۰۵

حفاظت از زاگرس با عبور از

روش‌های سنتی

تکرار آتش‌سوزی در جنگل‌ها و مراتع زاگرس، به‌ویژه در مناطق بکر استان کرمانشاه، بار دیگر ضرورت بازنگری در شیوه‌های حفاظت از منابع طبیعی را برجسته کرده است؛ موضوعی که به اعتقاد کارشناسان، با تکیه بر مشارکت جوامع محلی، بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، تقویت زیرساخت‌های اطفای حریق و پیشگیری هدفمند، می‌تواند از خسارت‌های گسترده به این میراث ارزشمند جلوگیری کند.

به گزارش ایرنا، هرچند بارندگی‌های مناسب امسال موجب افزایش پوشش گیاهی در استان کرمانشاه شد، اما همین پوشش متراکم با آغاز فصل گرما به سوختی آماده برای گسترش آتش‌سوزی‌ها تبدیل شده است؛ حریق‌هایی که این روزها بار دیگر عرصه‌های جنگلی و مرتعی استان را درگیر کرده و زنگ خطر را برای اکوسیستم زاگرس به صدا درآورده است.

در همین ارتباط، فرید چائی‌چیان دانش‌آموخته کشاورزی و کارشناس حوزه منابع طبیعی، در گفت‌وگو با ایرنا با تأکید بر اینکه حفاظت از جنگل‌های زاگرس دیگر با شیوه‌های سنتی امکان‌پذیر نیست، گفت: افزایش بارندگی‌های امسال اگرچه موجب رویش مطلوب پوشش گیاهی شد، اما در فصل گرما این پوشش به سوختی مناسب برای گسترش سریع آتش تبدیل شده است.

وی با اشاره به آمارهای میدانی افزود: سالانه بیش از ۲ هزار و ۵۰۰ هکتار از جنگل‌های استان کرمانشاه درگیر حریق می‌شود و بر اساس گزارش‌های اولیه، از ابتدای امسال نیز بیش از ۵۰۰ هکتار از منابع طبیعی و اراضی کشاورزی استان دچار آتش‌سوزی شده است.

این کارشناس منابع طبیعی، بخش عمده این حوادث را ناشی از بی‌احتیاطی و نبود فرهنگ مناسب حفاظت از طبیعت دانست و اظهار کرد: در کنار سهل‌انگاری‌های انسانی، در برخی موارد نیز آتش‌سوزی‌ها می‌تواند زمینه‌ساز تغییر کاربری، تصرف اراضی ملی و سودجویی افراد فرصت‌طلب باشد؛ موضوعی که ضرورت نظارت و برخورد قانونی را دوچندان می‌کند.

چائی‌چیان با بیان اینکه حفاظت از منابع طبیعی تنها بر عهده دستگاه‌های اجرایی نیست، گفت: مردمی‌سازی حفاظت باید در اولویت قرار گیرد و دهیاران، شوراهای اسلامی روستاها، تشکل‌های مردمنهاد و جوامع محلی به عنوان دیده‌بانان دائمی طبیعت در قالب یک شبکه منسجم پایش فعالیت کنند تا گزارش تخلفات و وقوع حریق در کوتاه‌ترین زمان ممکن به مدیریت بحران منتقل شود.

وی تأکید کرد: تجربه کشورهای موفق نشان می‌دهد هرجا مشارکت مردم در حفاظت از منابع طبیعی تقویت شده، میزان خسارت‌های ناشی از آتش‌سوزی نیز کاهش یافته است.

این کارشناس حوزه منابع طبیعی با اشاره به سخت‌گذر بودن بخش زیادی از جنگل‌های زاگرس گفت: بسیاری از حریق‌ها در ساعات اولیه قابل مهار هستند اما نبود امکانات هوایی موجب گسترش آتش می‌شود؛ از این رو استقرار بالگرد اطفای حریق در نیمه نخست سال باید به یک برنامه ثابت برای استان‌های زاگرس‌نشین تبدیل شود.

وی افزود: در مناطق کوهستانی، دسترسی زمینی زمان‌بر است و تأخیر در عملیات، خسارت‌های جبران‌ناپذیری به پوشش گیاهی و حیات‌وحش وارد می‌کند.

چائی‌چیان، اختصاص ردیف اعتباری مستقل برای حفاظت و احیای جنگل‌های زاگرس را از دیگر ضرورت‌ها دانست و گفت: ذخایر ژنتیکی گیاهی

و جانوری زاگرس سرمایه‌ای ملی هستند و احیای عرصه‌های آسیب‌دیده، واکاری و اجرای طرح‌های حفاظتی بدون تأمین اعتبارات پایدار امکان‌پذیر نیست.

وی همچنین بر پایش مستمر آفات جنگلی تأکید کرد و افزود: درختان خشک و آفت‌زده مانند انبار باروت در جنگل عمل می‌کنند و حذف به‌موقع آنها می‌تواند احتمال گسترش آتش را به میزان قابل توجهی کاهش دهد.

این کارشناس منابع طبیعی با اشاره به استانداردهای جهانی مدیریت حریق گفت: ایجاد خطوط آتش‌بر در مناطق حساس، استفاده از سامانه‌های اطلاعات جغرافیایی (GIS)، تصاویر ماهواره‌ای، سامانه‌های هشدار زودهنگام و به‌کارگیری پهپادهای پایش، از جمله اقداماتی است که می‌تواند زمان شناسایی و مهار آتش را به حداقل برساند.